

MİLLİ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK STRATEJİK ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE BÖLGESEL ÇALIŞMALAR ANA BİLİM DALI
ULUSLARARASI İLİŞKİLER DOKTORA PROGRAMI

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE KLASİK VE ELEŞTİREL YAKLAŞIMLAR
[KLASİK VE BATI-DIŞI ULUSLARARASI İLİŞKİLER TEORİLERİ]
2022-2023 Bahar Yarıyılı
Pazartesi: 9:00-11:00

Prof. Dr. MEHMET ÖZKAN

Milli Savunma Üniversitesi, Müşterek Harp Enstitüsü Öğretim Üyesi

E-mail: mozkan@msu.edu.tr | **Web:** www.OzkanMehmet.com | **Twitter:** @_MehmetOzkan

Ofis Saati: randevu ile | **Ofis:** Müşterek Harp Enstitüsü

Küresel sistem hızla değişirken mevcut teorilerin yaşanan gelişmeleri açıklama ve anlamlandırma noktasında eksik kaldığı son yıllarda uluslararası ilişkiler literatüründe en çok konuşulan konulardan birisidir. Soğuk Savaş'ın bitmesinden beri devletler, bölgeler ve küresel kültürel havzaları, halen tam olarak ortaya çıkmayan fakat herkesin gelmekte olduğunu gördüğü, yeni bir uluslararası sistemde kendilerini yeniden konumlandırmak istemektedirler. 20. Yüzyılı tartışmasız bir şekilde domine eden Liberal Uluslararası Düzen artık her boyutuyla tartışılmaktadır. Liberal uluslararası düzen kendisini yeniden üretebilir mi? Yeni bir kavram haritası oluşturup entelektüel hegemonyasını ne kadar sürdürebilir? Batı-dışı dünyada yaşanan siyasal, sosyal ve ekonomik hareketlilik ne ölçüde uluslararası ilişkiler literatürüne teorik katkı sunabilir? Eğer batıda ve batı-dışı dünyada yaşanan gelişmeleri izah etmek için bildiğimiz uluslararası ilişkiler kavram haritası yetersiz ise, yeni okuma tarzlarına, yeni düşüncelere ve en önemlisi farklı perspektiflere ihtiyaç vardır. Hindistan, Çin, Latin Amerika, Afrika ve yakın coğrafyamızda batı-dışı uluslararası ilişkiler adına yapılan tartışmalar ne kadar bu surece katkı verebilir? Ve en önemlisi bütün bu tartışmalar Türkiye için ne anlama gelmektedir? Türkiye, batı-dışı uluslararası ilişkiler teorileri arayışlarında kendisini nasıl ve ne şekilde konumlandırmalıdır?

Bu ders teorik ve kavram haritası açısından yaşanan bu hızlı donuşumu izah etmek ve gelecekle alakalı bir perspektif çizmeyi amaçlamaktadır. Öğrenciler bu ders sonunda eski ve yeni küresel teorik trendleri görebilecek ve makro perspektiften dünyaya, bölgemize ve ülkemize bakmayı öğreneceklerdir. Dolayısıyla makro perspektiften gelerek mikro gelişmeleri izah eden, aynı şekilde mikrodan yola çıkarak makro çıktılarını tespit etmeye çalışan bir metod takip edecek olan bu ders, dikey ve yatay düzlemle karşılaştırmalı bir yaklaşımı önceleyerek batı-dışı uluslararası ilişkiler teorilerinin doğrudan, dolaylı ve gayri-ihiyari katkılarını tartışmayı amaçlamaktadır. Öğrenciler bu ders sonrasında teorik açıdan uluslararası siyasette yerel-bölgesel-küresel sorunlara bütüncül bir bakış açısı kazanacaklar ve Türkiye'nin zengin tarihi birikiminden gelen entelektüel/kavramsal rolünü, bu konudaki potansiyelini ve muhtemel katkı verme imkanlarını daha iyi kavrayacaklardır.

OKUMA METİNLERİ

Bu ders için tek bir okuma kitabı yoktur. Her hafta için ayrı ayrı metinlerin öğrenciler tarafından okunması istenmektedir. Öğrencilerin eleştirel bir gözle ilgili metinleri okumaları ve disiplinler arası bir yaklaşımla konular üzerinde fikir yürütmeleri beklenmektedir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Derse katılım (fiziki ve fikri)	10%
Kitap Değerlendirmesi	10%
Ara Sınav	20%
Dönem ödevi/Sunum	10%
Final Sınavı	50%

DERSE KATILIM:

Her derse gelirken; 1. Haftalık okuma metninden size göre metnin ana fikrini yansıtan bir veya birkaç tane cümleyi yazılı olarak getiriniz. Bu cümlelerin neden bu metnin özünü veya ana fikrini yansıttığını sınıfta izah etmeye hazırlıklı olunuz.

2. Metne yönelik olarak en az iki tane eleştirel soru ve yorumunuzu yazılı olarak getiriniz. Bunlar yazarın ana fikrine karşı çıkan veya yazarın eksik bıraktığı noktaları tanımlayan argümanlar olabilir. Bunları sınıfta tartışmaya hazır olunuz.

KİTAP DEĞERLENDİRMESİ/BOOK REVIEW:

Her öğrenci uluslararası ilişkiler veya siyaset bilimi alanlarında son 2 yılda yayımlanmış Türkçe, İngilizce veya diğer uluslararası dillerde yayımlanmış herhangi bir kitabı hoca ile istişare ederek seçecek ve onunla ilgili bir değerlendirme yazısı yazacaktır. 800 kelimeyi geçmeyecek olan bu kitap değerlendirmesinin 1/3'ü kitabın ana argümanını özetleyecek, geri kalan kısmı ise kitaptaki argümanları analiz edecektir. Kitap değerlendirmesinin dili tercihe göre İngilizce veya Türkçe olabilir, fakat ara sınavdan önce çıktı olarak elden teslim edilecektir. **Son teslim tarihi: 27 Mart 2023.**

DÖNEM ÖDEVİ:

Dersin içeriği ile ilgili bir soru çerçevesinde belirlenmiş bir konuyla alakalı **KESİNLİKLE 2000 kelimeyi geçmeyecek** bir makale yazımıdır. Makalenin dili İngilizce veya Türkçe olabilir. Konu belirleme aşamasında tarafımla istişare edildikten sonra kararın verilmesi aynı alanla farklı kişilerin yazmaması açısından önemlidir. Dersteki sunum bu makale üzerinden yapılacaktır. **Son teslim tarihi: 8 Mayıs 2023.**

DEVAMSIZLIK & İNTİHAL:

Dönem boyunca derslere katılmama toplamda **dersin %20'sini geçmemelidir**. Bu orandan fazla katılım sağlayamayan öğrenciler enstitü müdürünün onayıyla sağlık raporu vb. bir gereklilik sebebiyle mazeretini gerekçelendirmek durumundadır. Derse gelemeceklerin ayrıca önceden bilgi vermesi bir nezaket göstergesidir. Sürekli derse geç kalmak kabul edilecek bir durum olmasa da nadiren derse geç gelenlerin derse girmesine izin verilecektir. Derste yapılacak ödevlerde veya sınavda yapılacak her türlü intihalin tespiti durumunda öğrenci dersten otomatik olarak kalacaktır. Ayrıca konu Enstitü'nün Disiplin Komitesi'ne intikal ettirilecek olup gerekli tahkikat ve/veya idari işlem üniversite tarafından yapılacaktır.

HAFTALIK DERS KONULARI VE OKUMALAR

1. HAFTA: Giriş

13 Şubat

Dersin mahiyeti, önemi ve dönem boyunca yapılacak olan süreçlerin öğrencilere anlatılması yanında derse giriş mahiyetinde uluslararası ilişkiler teorileri hakkında genel fikir jimnastiği yapılacaktır. Konunun önemi ve beklentiler ayrıca anlatılacaktır.

- Ramazan Gözen (ed), *Uluslararası İlişkiler Teorileri*, İstanbul: İletişim, 2021.

I. KÜRESEL BOYUT

2. HAFTA: Uluslararası İlişkiler Teorileri: Nedir, Ne değildir?

20 Şubat

- Mustafa Aydın, "Uluslararası İlişkilerde Yaklaşım, Teori ve Analiz", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt 51, No: 1, 1996, ss.71-114.
- Stephen M. Walt, "International Relations: One World, Many Theories." *Foreign Policy*, no. 110 (1998): 29-46.
- Stephen M. Walt, "America's IR Schools Are Broken", *Foreign Policy*, 20 February 2018 <https://foreignpolicy.com/2018/02/20/americans-ir-schools-are-broken-international-relations-foreignpolicy/#>

3. HAFTA: Uİ: Disiplinin Sahibi Kim? - I

27 Şubat

- Stanley Hoffman, "An American Social Science: International Relations", *Daedalus*, 106(3), 1987:41-60
- Ole Wæver, "The Sociology of a Not So International Discipline: American and European Developments in International Relations", *International Organization*, 52(4), 1998: 687-727.
- Peter Marcus Kristensen & Arlene B. Tickner, "Beyond a 'more international' International Relations" in A. Layug and John M. Hobson (eds.) *Globalizing International Theory: The Problem with Western IR Theory and How to Overcome It* (London: Routledge, 2022), 33-53.

4. **HAFTA: Uİ: Disiplinin Sahibi Kim? - II**

6 Mart

- David A. Lake, “White Man’s IR: An Intellectual Confession.” *Perspectives on Politics* 14(4), 2016: 1112-1122.
- Yong-Soo Eun, An Intellectual Confession from a Member of the “Non-White” IR Community: A Friendly Reply to David Lake’s “White Man’s IR”, *Political Science and Politics*, 52(1), 2018:1-6.
- Pinar Bilgin & Oktay F. Tanrisever, “A telling story of IR in the periphery: telling Turkey about the world, telling the world about Turkey”, *Journal of International Relations and Development*, 12(2), 2009: 174-179.

II. **YENİ ARAYIŞLAR**

5. **HAFTA: Batı-dışı Uİ Teorisi Mümkün mü? - I**

13 Mart

- Amitav Acharya and Barry Buzan. 2007. “Why Is There No Non-Western International Relations Theory? An Introduction.” *International Relations of the Asia-Pacific*, 7(3): 287–312.
- Amitav Acharya and Barry Buzan. 2017. “Why is there no non-Western international relations theory? Ten years on.” *International Relations of the Asia Pacific*, 17(3): 341–370.

6. **HAFTA: Batı-dışı Uİ Teorisi Mümkün mü? - II**

20 Mart

- Barry Buzan, “How and How Not to Develop IR Theory: Lessons from Core and Periphery.” *The Chinese Journal of International Politics*, 11(4), 2018: 391–414.
- John J. Mearsheimer & Stephen M. Walt, “Leaving Theory Behind: Why simplistic hypothesis testing is bad for International Relations”, *European Journal of International Relations*, 19(3), 2013: 427-457.

III. **YEREL YANSIMALAR & TARTIŞMALAR**

7. **HAFTA: Latin Amerika**

27 Mart

- Arlene B. Tickner, “Hearing Latin American Voices in International Relations Studies.” *International Studies Perspectives*, 4(4), 2003: 325–350.
- Arlene B. Tickner, “Seeing IR Differently: Notes from the Third World.” *Millennium*, 32(2), 2003: 295–324.
- Carlos Escudé, “Realism in the Periphery”, in *Routledge Handbook of Latin America in the World* ed. Jorge I. Domínguez and Ana Covarrubias (New York: Routledge, 2015), 45-57.

8. **HAFTA: ARA SINAV**

3 Nisan

9. **HAFTA: Rusya**

10 Nisan

- Andrei P. Tsygankov & Pavel A. Tsygankov, “Constructing National Values: The Nationally Distinctive Turn in Russian IR Theory and Foreign Policy”, *Foreign Policy Analysis*, 17(4), 2021.
- Andrey Makarychev & Viatcheslav Morozov, “Is ‘Non-Western Theory’ Possible? The Idea of Multipolarity and the Trap of Epistemological Relativism in Russian IR.” *International Studies Review*, 15(3), 2013: 328–350.

10. **HAFTA: Hindistan**

17 Nisan

- Zaman, Rashed Uz, “Kautilya: The Indian Strategic Thinker and Indian Strategic Culture”, *Comparative Strategy*, 25(3), 2006: 231-247.
- Benoy Kumar Sarkar, “Hindu Theory of International Relations”, *The American Political Science Review*, 13(3), 1919: 400-414.

- Amalendu Misra, “Rajamandala Theory and India’s International Relations”, *Nação e Defesa*, No: 142, 2016: 10-27.

11. HAFTA: Afrika

24 Nisan

- Steve Biko, *I Like What I Write*, Oxford: Heinemann 1987: 100-116.
- Karen Smith, “Reshaping International Relations: Theoretical Innovations from Africa”, *All Azimuth*, 7(2), 2018: 81-92.
- Ali A. Mazrui, “The African Experience in Politics and Culture: From Monroe’s Doctrine to Nkrumah’s Consciencism”, http://www.cccb.org/rcs_gene/ali_mazrui.pdf

12. HAFTA: EMEK VE DAYANIŞMA GÜNÜ

1 Mayıs

13. HAFTA: Çin

8 Mayıs

- Yaqing Qin, “A Relational Theory of World Politics”, *International Studies Review*, 18(1), 2016: 33-47
- Yih-Jye Hwang, “Reappraising the Chinese School of International Relations: A Postcolonial Perspective”, *Review of International Studies*, 47(3), 2021: 311-330.
- Jarrett T. Wilde & Yue Xing, “The Historiography of China’s “Rise”: A Struggle for Narrative Autonomy in IR Theory”, *Asian Studies Review*, 44(4), 2020: 671-690.

IV. BATI-DIŞI Üİ TEORİLERİNİN GELECEĞİ

14. HAFTA: Din ve Üİ Teorileri

15 Mayıs

- John A. Turner, “An Islamic Paradigm of International Relations”, in *Religious Ideology and the Roots of the Global Jihad*, (Palgrave Macmillan, London), 2014: 63-78.
- Mehmet Ozkan, “How Religion Shapes Foreign Policy? An Explanatory Model for Non-Western States”, *Religions*, 12(8), 2021: 617.
- Mona Kanwal Sheikh, “How Does Religion Matter? Pathways to Religion in International Relations.” *Review of International Studies*, 38(2), 2012: 365-392.

15. HAFTA: Kültür ve Üİ Teorileri

22 Mayıs

- Yaqing Qin, “A Multiverse of Knowledge: Cultures and IR Theories”, *Chinese Journal of International Politics*, 11(4), 2018: 415-434.
- Ali A. Mazrui, “Islamic and Western Values”, *Foreign Affairs*, 76(5), 1997: 118-132.
- Giorgio Shani, “Toward a Post-Western IR: The Umma, Khalsa Panth, and Critical International Relations Theory”, *International Studies Review*, 10(4), 2008: 722–734.

16. HAFTA: FINAL SINAVI

29 Mayıs